

Comentariul operei Apus de soare varianta a II-a de Barbu Stefanescu Delavrancea - prima parte

Drama cu titlul de mai sus este, in ciuda unor fisuri pe care G. Calinescu nu ezita a le semnala in "Istoria literaturii.." sale, capodopera teatrului istoric national.

Ea ridica pe un plan estetic superior eforturile unor B. P. Hasdeu, V. Alecsandri si Al. Davila - autori care au marcat, prin realizarile lor, istoria speciei cu punctul de plecare in "Razvan si Vidra" (1867), constituindu-se, totodata intr-o epoca luminoasa data atator incercari (unele doar proiecte) datorate poetului nostru national. B. St. Delavrancea umple, astfel, un gol, printr-o lucrare nu doar de referinta istorico-literara Din trilogia dedicata istoriei Moldovei, din care mai fac parte, in succesiune, "Viforul" si "Luceafarul", "Apus de soare" este piesa cea mai rezistenta artistic. Instinctul creator al lui Delavrancea a functionat perfect: el se opreste, deliberat, asupra momentului final al domniei si vietii lui Stefan cel Mare, intrucat faptele sunt, prin ele insele, generatoare de dramatism.

In consecinta conflictul are un dublu sens: pe de o parte, asistam la infruntarea dintre voievod si boierimea adversara politicii sale, iar pe de alta la zbaterile interioare ale eroului constient de clipa apropiata a mortii.

Cele doua conflicte, politic si psihologic, contribuie la conturarea unui portret complex, memorabil prin forta. Aceasta a si fost intentia autorului, cum ne indica si metaforicul titlu: crearea unui personaj monumental. Din acest punct de vedere, B. St Delavrancea continua la un nivel superior, traditia teatrului istoric national, aceea de a ilustra nu atatmomente, cat figuri impresionante ce pot retine atentia. Prin urmare, Stefan se alatura lui Razvan, lui Despot, lui Vlaicu - eroi romantici, capabili de fapte mari, traversati de mari indoieli, dar reusind sa le depaseasca prin natura caracterului si a imprejurarilor. Eroul musatin se ridica insa deasupra tuturor, devenind aproape un simbol mitic al istoriei noastre: lumea ii zice "slavitul", "sfantul", "imparatul", tremurand chiar la ideea apropiarii lui.

Conflictul politic se produce, cum aminteam, intre Stefan, a carui optiune la succesiunea scaunului domnesc se indreapta spre Bogdan, fiul matur si viteaz, si boierii Ulea Stavar si Dragan, care-l vor domn pe Stefanita Acesta din urma e imatur prin varsta, dar preferabil pentru boierii ce intrevad in aceasta situatie posibilitatea de a conduce efectiv treburile statului, in interesul lor. Conjuratia nu se indreapta atat impotriva lui Stefan, pe care-l cred deja mort ("Vesnica lui pomenire! -excalma unul dintre ei), cat impotriva testamentului sau. "Afacerea" e adusa la cunostinta voievodului de Oana, fiica sa naturala ce trage cu urechea la discutia acestora in consecinta, Ulea e ucis si Bogdan inscaunat.